

ROLF ÅBJÖRNSSON

Den demokratiska rättsstatens dödgrävare

I Svensk Juristtidning nummer 1 för 2018 s 76 skriver före detta Hovrättspresidenten Johan Hirschfeldt en artikel under rubriken "Krisen för den demokratiska rättsstaten". Hirschfeldt tar utvecklingen i Ungern, Polen och Turkiet som exempel på hur den demokratiska rättsstaten kan undermineras av en politisk majoritet som inte besjulas av demokratins grundläggande fundament. Vad Hirschfeldt pekar på är att en politisk majoritet kan cementera vissa förhållanden som senare är svåra att ändra på. Särskilt rör det förhåll-

Bild: Lef Åbjörnsson

anden inom public service och domstolsväsendet. Om man bryter upp rollfördelningen mellan juridiken och politiken uppkommer förhållanden som inte är bra för rättsstaten. En viktig fråga är domstolarnas självständighet och hur domarna utses. Sverige är egentligen inte något föredömligt land i detta hänseende då regeringen har en ovillkorligt stark ställning när det gäller att utse domare och domstolarna är i någon mån samordnade och underställda regeringen genom Domstolsverket. T.ex. bestäms domarnas löner genom Domstolsverket. Sverige torde vara ett av få länder i Norden som allttjämt är underkastad en politisk maktutövning avseende domstolsväsendet. Kanske vore det rimligare att inrätta ett särskilt organ under riksdagen som handlägger domstolsfrågor. Hirschfeldt avrundar med följande ” Det räcker inte med ett formellt och rättsligt betraktelsesätt på allt detta. Konstitutionella regler kan ändras, rundas eller helt enkelt negligeras. Högtidliga principer kan utvattnas. Den demokratiska rättsstaten företrädare måste bli mer militanta.”

Vi kan alla notera hur regeringen numera helt nonchalerar lagrådets bestämda invändningar mot vissa lagförslag som är utformade på ett sådant sätt att de inte är tjänliga som svensk lag. Lagrådet måste sägas på ett objektivt sätt hävda rättsstatens grundläggande principer och borde inte köras över av politikerna enbart på grund av att man för ögonblicket har en opinion som passar viss lagstiftning.